

Jeugdcircus Saranti

Jeroen Flamman

Introductie

Saranti is het enige jeugdcircus van Friesland. Ontstaan in 1959 is het een van de oudste jeugdcircussen van Nederland, zelfs van Europa. In samenwerking met de Leeuwarder speeltuinvereniging Het Westen, nam de heer Akker, destijds gestationeerd militair met een lange circusachtergrond, in 1959 het eerste initiatief om iets met circus voor kinderen te gaan doen. Hij wilde een werkgemeenschap creëren waarin kinderen konden kennismaken met circus, daarin vaardigheden op konden doen en hun fantasie en vindingrijkheid verder konden ontplooiën. Vanuit de speeltuinvereniging bestond veel animo onder met name de ouders. Samen met hen werd de stichting Kindercircus Saranti opgericht, met direct al zo'n 40 leden (kinderen) en hun ouders die als vrijwilliger werkzaamheden voor het circus verrichtten. Een circus met voorstellingen, optredens en acts opgevoerd door kinderen, op de achtergrond begeleid en georganiseerd door de ouders. Met jongleurs, koordlopers, eenwieliers, acrobatiek en clowns werd meteen al in het eerste jaar 28 keer opgetreden en na twee jaar had het circus al ruim 75 voorstellingen op haar naam staan. Het enthousiasme onder publiek bleek zeer groot. Inmiddels verzorgt Saranti gemiddeld zo'n 25 voorstellingen per jaar, in binnen- en buitenland.

Geld voor de opstart was er nauwelijks; mensen schoten voor, droegen zelf bij met bijvoorbeeld het vervoer naar de voorstellingen toe, moeders maakten circuskleding, vaders klusten aan decors en attributen, met kleine sponsoring konden de noodzakelijke materialen verkregen worden, en met de opbrengsten van de voorstellingen kon net quitte gespeeld worden.

In de beginjaren kon het circus oefenen en trainen in een buurthuis. Later kocht de voorzitter van Saranti een ruimte aan een parkeerpleintje en verhuurde dit aan Saranti. Sindsdien heeft het circus een eigen thuisbasis om te oefenen, materialen op te slaan en te vergaderen. Maar met de jaren is de kwaliteit van de ruimte sterk achteruit gegaan en is men op zoek naar een nieuwe ruimte.

Ongeveer 15 jaar geleden leek het einde van het circus nabij; er waren nog maar 10 kinderen actief, vrijwilligers vertrokken of verhuisden en namen

hun kinderen mee. Er kwam een nieuw bestuur, de familie van der Wal, maar dat raakte in conflict met de oude 'kliek', over de wijze van omgaan met en organiseren van het circus. Sindsdien is het ledenaantal langzaam weer gestegen, maar in feite zijn de zorgen over het voortbestaan van het circus nog steeds niet voorbij.

Initiatiefnemers en vrijwilligers

De kinderen maken het circus. Volwassenen spelen op de achtergrond een bestuurlijke, organiserende en begeleidende rol. Op dit moment telt Saranti ongeveer 25 actieve kinderen, tussen de 7 en 18 jaar en voornamelijk afkomstig uit Leeuwarden. Kinderen die binnenkomen worden eerst een periode opgeleid als stalknecht, om ze met alles kennis te laten maken en langzaam maar zeker vertrouwd te laten raken met het circus. In de beginperiode duurde deze periode 1, soms 2 jaar, maar omdat dat tot afnemende motivatie leidde en soms zelfs tot verontwaardiging bij ouders, is deze 'inwerkperiode' aanzienlijk ingekort en worden de nieuwe kinderen al in een vroeg stadium bij de voorstellingen betrokken. Na stalknecht af te zijn, worden de kinderen opgeleid tot artiest. Tegenwoordig bestaat het bestuur van het circus nog maar uit drie personen, de heer en mevrouw van der Wal en een derde, die met elkaar proberen de boel draaiende te houden, naast hun reguliere banen. Puur uit liefde voor het circus. Met elkaar geven zij invulling aan het voorzittersschap, geldbeheer, secretarisschap, op- en afbouw bij voorstellingen, materialen- en attributenzorg en onderhoud van de circuskleding. Normaliter zou het bestuur uit zeven personen moeten bestaan, maar Saranti heeft grote moeite voldoende ouders als vrijwilliger te werven. Een tendens die zich bij veel jeugdcircussen schijnt af te spelen; overal neemt de betrokkenheid van ouders zienderogen af. De kostbaarder geworden vrije tijd, het tijdperk van de tweeverdieners, de extra vakanties, en een beeld over vrijwilligerswerk bij het circus dat grote investeringen in tijd en energie doet vermoeden, lijken daar oorzaken van te zijn. Extra inspanningen als het organiseren van ouderavonden, speciale voorstellingen voor de ouders e.d. hebben ook weinig opgeleverd.

Naast het bestuur zijn verder nog een aantal vrijwillige medewerkers actief: een artistiek leider (oud-artiest en zoon Nanouk van der Wal), een gymlerares, een danslerares, 2 dramadocenten, 2 oud-artiesten van Saranti en een stagiaire van het Frieslandcollege. Ter vergelijking: vroeger speelden ruim 40 mensen een actieve rol bij Saranti; bijna al de ouders van de deelnemende kinderen wilden graag een bijdrage leveren. Maar dat lijkt nu structureel veranderd, en de toekomst ziet er wat dat betreft niet hoopvol uit.

Profijtgroepen & draagvlak

Het jeugd circus houdt publieksvoorstellingen en 'verkoopt' haar voorstellingen aan klanten en opdrachtgevers. Dit kunnen organisaties van diverse pluimage zijn: zorgtehuizen, ziekenhuizen, bedrijven, kleine instellingen en verenigingen, veelal in het kader van bijvoorbeeld personeelsfeesten en openingen. Saranti zorgt voor het vermaak van de mensen en haalt daarmee de inkomsten binnen. Daarvoor worden, afhankelijk van de klant verschillende prijzen gehanteerd. Regelmatig treedt Saranti ook op uit liefdadigheid.

Door de activiteiten die de kinderen in het circus ontplooiën maken zij een ontwikkeling door die hen meer zelfvertrouwen geeft. Bijvoorbeeld voor het houden van spreekbeurten. Zij maken zich expressie- en communicatievaardigheden eigen en ze leren om te gaan met verantwoordelijkheden. De ouders en scholen merken dit en spreken hun grote waardering uit. Aangezien de actieve bijdrage van ouders structureel aan het afnemen is, wordt gezocht naar andere wijzen om aan vrijwilligers te komen. Zo staat Saranti ingeschreven bij de Vrijwilligersbank en biedt het circus mogelijkheden aan studenten om stage te lopen en aan nieuwkomers om binnen het circus de Nederlandse taal eigen te maken.

Lange tijd bestond er ook de vereniging 'Vriendenclub van Saranti', opgericht in 1986 om Saranti te ondersteunen en om het contact tussen oud-artiesten, -medewerkers en -bestuursleden te onderhouden. De vereniging wilde met extra publiciteit de naamsbekendheid van Saranti vergroten en morele steun en financiële middelen voor het circus verkrijgen. Ze verkocht daartoe promotieartikelen zoals sweaters, t-shirts, pennen, stickers, petjes e.d. Op haar top telde de vereniging ruim 75 leden, met ouders en oud-betrokkenen die het circus een warm hart toedroegen. Illustratief voor de huidige gang van zaken is dat de vereniging nu al ruim zes jaar 'slappend' is.

Hoewel Saranti in Leeuwarden een goede naam heeft, is vanuit de gemeente niet de waardering geuit die Saranti graag zou willen. Ook de Provincie

laat het afweten, terwijl Saranti het enige jeugd circus van Friesland is. Gemeentesubsidies zijn in de beginperiode slechts zeer incidenteel verstrekt, een recent verzoek voor een structurele subsidie waarmee de vaste lasten gefinancierd konden worden, werd resoluut afgewezen. Het jeugd circus lijkt wat dat betreft een speelbal voor de lokale bestuurders te zijn; jarenlang viel Saranti onder het beleid voor Welzijn, daarna was Cultuur het aanspreekpunt en nu wordt overwogen het onder Sport te laten vallen. Alsof de gemeente niet goed raad weet met het circus.

Niet zo heel lang geleden werd vanuit de gemeente Saranti genoemd als 'goed doel', waar de opbrengst van de opening van een kantoor van Ernst & Young naar toe moest gaan.

Begeleiding

Begeleiding bij de opstart heeft het jeugd circus nooit gehad. Vanuit de speeltuinvereniging en de actieve ouders werd destijds voldoende kennis en vaardigheden ingebracht om het circus op te bouwen. Bij het conflict dat vijftien jaar geleden speelde is een bemiddelingsorgaan ingeschakeld; naast bemiddeling gaf dit orgaan ook een globaal advies uit over de verdere inrichting en organisatie van Saranti. Maar daar is het bij gebleven.

Toch blijkt nu dat de behoefte aan begeleiding erg groot is. Het driekoppig bestuur dat alle werkzaamheden moet verrichten, is een kwetsbare factor voor het voortbestaan van Saranti. Er is een groot tekort aan vrijwilligers en geld, en de wegen waar

Trapeze

langs nieuwe mensen en financiën geworven kunnen worden lijken min of meer uitgeput. Saranti staat hier overigens niet alleen in; het is met vijf andere jeugd circussen aangesloten bij de door Saranti zelf opgerichte Noordelijke Federatie Circussen. Zij komen twee maal per jaar bijeen om ervaringen uit te wisselen en elkaar adviezen te geven, maar aan deze structurele zaken ontbeert het iedereen aan passende antwoorden.

Organisatie en werkwijze

Jeugd circus Saranti is een stichting, zonder winst oogmerk. Het heeft een klein bestuur tevens 'dagelijks bestuur'. De stichting heeft naast de deelnemende kinderen een klein aantal vrijwillige medewerkers. Het bestuur neemt de besluiten, werft aanvragen voor voorstellingen en houdt het circus draaiende. Met elkaar geven zij invulling aan het voorzittersschap, geldbeheer, secretarisschap, open afbouw bij voorstellingen, materialen- en attributenzorg en onderhoud van de circuskleding. Met het gebrek aan bestuurs- en mankracht gebeurt het nemen van besluiten vooral op ad hoc basis, zonder formele besluitvorming; dat voelt ongezond. De medewerkers leiden de kinderen op tot artiesten. Er worden drie trainingen per week gehouden, waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen de hele kleintjes en de al wat oudere kinderen. Ondanks de personele problemen waar Saranti mee te kampen heeft, is de sfeer binnen het circus zeer goed. Hoewel het geen familiebedrijf is, voelt het als familie aan. De onderlinge betrokkenheid en verantwoordelijkheidsgevoel is groot, iedereen is gemotiveerd en ondersteunt elkaar.

Per jaar houdt Saranti gemiddeld zo'n 20 twintig (delen van) voorstellingen. Deze vinden veelal plaats in gymzalen, buurthuizen en op buitenlocaties; Saranti beschikt niet over een eigen tent. Het gros van deze voorstellingen vindt plaats op aanvraag, maar af en toe worden ook publieksvoorstellingen gehouden.

Aanvragen voor voorstellingen worden geworven via de gebruikelijke wegen: gouden gids, internet, stands op beurzen; publiek wordt geworven met posters, flyers en advertenties. Ook probeert Saranti contacten met buitenlandse jeugd circussen en gewone circussen te onderhouden, wat af en toe optredens op circusfestivals in het buitenland oplevert. Daarnaast verkoopt Saranti diverse merchandise-artikelen, zoals clownsneuzen, pen- nen, clownpotloden, clownkoekjes, jongleerballen, petjes, sleutelhangers en fotokaarten, als bron van inkomsten en ter vergroting van de naamsbekendheid.

De attributen, decorstukken, materialen en kleding voor de voorstellingen worden zoveel mogelijk zelf onderhouden; voor de aanschaf van de grotere en

duurdere artikelen worden veelal fondsen aangeschreven.

Financiën

Als kleine stichting heeft Saranti vrijstelling van BTW. Het streeft geen winst na, maar probeert jaarlijks quitte te spelen. Inkomsten worden verworven via de optredens (gemiddeld € 400,- per anderhalf uur), de contributiegelden van de kinderen (€ 30,- per kwartaal), de verkoop van merchandise-artikelen, incidentele fondsenverstrekkingen, sponsorgelden, giften en donaties en collecten tijdens voorstellingen. Jaarlijks gaat er ongeveer € 15000,- om in het circus. Daarmee kunnen de structurele lasten als huur, gas, water, licht worden bekostigd (ongeveer een derde van het budget), en de materialen, decorstukken, attributen en kleding. Saranti zit te springen om een subsidie waarmee de structurele lasten gedekt zouden kunnen worden, opdat meer geïnvesteerd kan worden in datgene waar Saranti goed in is: het opleiden van kinderen en het maken van circus.

Ontwikkeling

Hoewel een van de oudste jeugd circussen van Nederland en Europa, met een lange geschiedenis waarin grote successen geboekt werden, ziet de toekomst er voor Saranti niet hoopvol uit. De grootste knelpunten zijn een gebrek mankracht en aan financiën, en het ontbreekt aan perspectief om daar op korte termijn iets aan te doen. Het circus wordt vooralsnog staande gehouden door een klein clubje mensen, die het circus een warm hart toedraagt en een groot deel van hun vrije tijd in Saranti investeert. Het legt de huidige kwetsbaarheid van Saranti duidelijk bloot. Wegvallen van enkelen betekent al zo'n grote aderlating dat het waarschijnlijk niet meer op te vangen is. Wegen om aan nieuwe vrijwilligers en gelden te komen lijken uitgeput, zicht op nieuwe wegen daartoe zijn er niet of onvoldoende.

Maar: the show must go on. Voorstellingen blijven van een kwalitatief en hoogstaand niveau. De kinderen zijn enthousiast, gemotiveerd en laten zich voortdurend van hun beste kant zien; het publiek blijft applaudiseren. En daar draait het tenslotte om.

Informatie

Jeugd circus Saranti
t.a.v. de heer en mevrouw van der Wal
Huizumerlaan 45
8934 BD Leeuwarden
Tel./fax (058) 289 04 33
E-mail saranti@club.tip.nl
Website www.saranti.club.tip.nl